

партій виробів поступається потребі високої якості продукції, що випускається чи послуг, що пропонуються. Основна ціль логістики як системи управління - управління ефективним, економічним та інтегративним засобом різноманітних функцій компанії, оцінка діяльності кожної її ланки, що є однією із суттєвих умов її у все більш конкурентному зовнішньому середовищі. У системі логістики необхідно безперервно оцінювати ефективність функціонування, витрат та рівня обслуговування. Логістика являє собою область управління, інтереси якого потребують аналізу елементів системи на перспективу. Іншими словами, необхідним є аналіз елементів логістики для можливих змін, результатом яких були б більш низькі витрати.

Висновок. Розвиток логістики зумовив суттєвий вплив на транспортну політику та структурні зміни у характері діяльності підприємств даної галузі, яка у кінці 1970-х років перетворилася у вузьке місце в економіці промислово розвинутих країн. Її відносно низька ефективність була обумовлена тим, що органи державного регулювання занадто жорстко регламентували тарифи, відстані транспортування, номенклатуру вантажів, що перевозяться, напрямки капіталовкладень та деякі інші параметри діяльності транспортних компаній, також проводили політику обмеження числа фірм у комплексі. В результаті конкурентна боротьба була в'ялою, а діючі компанії користувались монопольним положенням, що давало їм можливість стримувати об'єм та асортимент послуг та компенсувати високі витрати високими тарифами. Дерегулювання транспорту зняло всі вищевказані обмеження. Завдяки зниженню рівня державного регулювання транспорту, фірми даної галузі отримали свободу пропозицій у наданні послуг, звільняючи частину обігових коштів у клієнтури завдяки забезпеченню синхронізації роботи транспорту та виробничих підрозділів фірм. У зв'язку з цим посилюються потреби до якості поставок товарів, змінюється ступінь важливості критеріїв при виборі видів транспорту, впроваджуються прогресивні форми постачання вантажів, частішими стають поставки продукції мілкими партіями. Все це призводить до змін зв'язків в логістичній ланці, зрушення у структурі перевезень та взагалі до нового погляду на транспорт та перегляду транспортної політики.

Все вищесказане має, безумовно, дуже важливе значення не тільки до логістики, але і для економіки в цілому.

Література:

1. Гаджинський А. М. Основи логістики: Учебний посібник. — м.ІОЦ «Маркетинг», 1996—124с.
2. Смехов А.А. Введення в логістику. — М. Транспорт, 1993 — 112с.
3. Корпоративна логістика. 300 відповідей на питання професіоналів/ Під загальною та науковою редакцією В.І.Сергієва. — М.: ІНФРА — М, 2005. — 976с.
4. Ринки та логістика/ Під ред.. М.П.Гордона. — М.: Економіка, 1993. — 113с.
5. Логістика: Учебний посібник /Під ред.. Б.А. Анікіна
6. Гордон М .П . ,Карнаухов С .Б . Логістика товарообігу. — М.: Центр економіки та маркетингу, 1998. — 168с.

УДК 656.13:658

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ЇЇ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ СКЛАДОВИМИ

Левковець Н.П.

1. Постановка задачі дослідження

Стабільне функціонування, зростання економічного потенціалу будь-якого підприємства в умовах ринкових відносин багато в чому залежить від наявності надійної системи економічної безпеки.

Практика і наукові дослідження показують те, що організація сучасної підприємницької діяльності потребує відпрацювання і створення системи економічної безпеки, яка б урахувала ті негативи, що може спричинити кожна сторона або економічна дія щодо підприємства. Забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає виділення, аналіз і оцінку існуючих загроз з кожної функціональної складової та розроблення на їх основі системи протидіючих і застережних заходів.

2. Склад економічної безпеки підприємства

Склад економічної безпеки підприємства містить у собі внутрішньовиробничі та позавиробничі складові, які наведені на рис. 1.

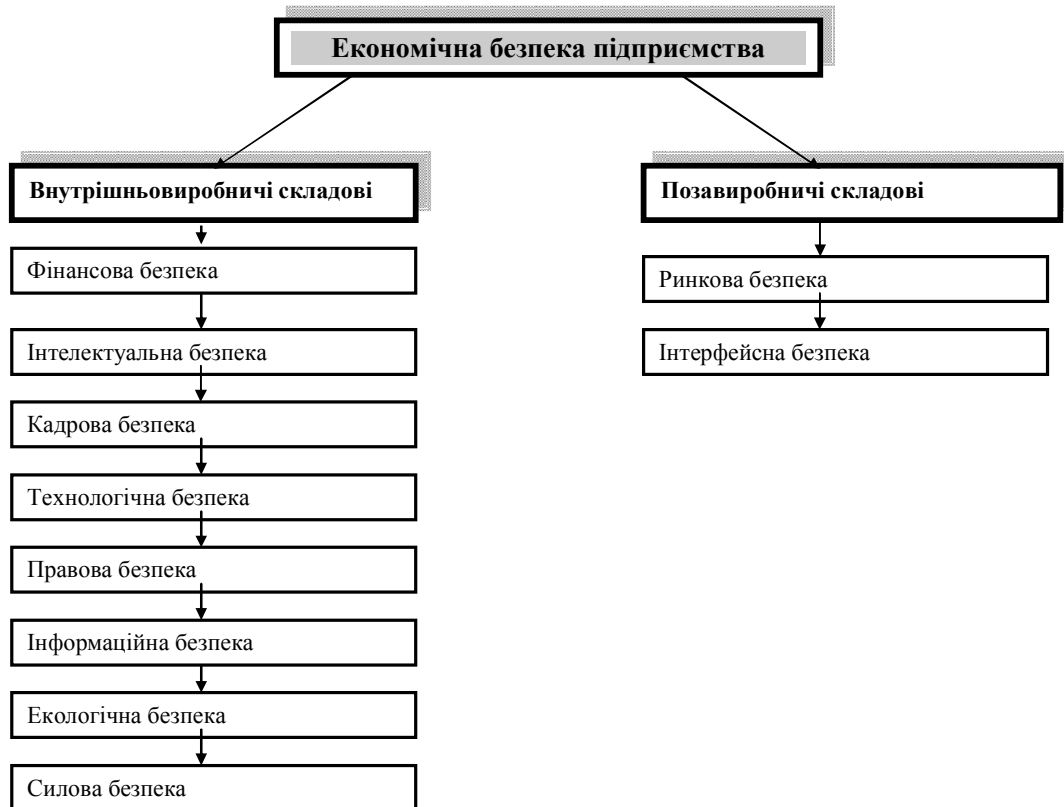

Рис. 1. Склад економічної безпеки підприємства.

Розглянемо основні внутрішньовиробничі функціональні складові економічної безпеки:

1. *Фінансова складова* – вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є “двигуном” будь-якої економічної системи.

Про ослаблення фінансової складової економічної безпеки свідчать:

- * зниження ліквідності підприємства;
- * підвищення кредиторської та дебіторської заборгованості;
- * зниження фінансової стійкості тощо.

За цю складову економічної безпеки відповідають фінансова та економічна служби підприємства.

2. *Інтелектуальна складова*. Належний рівень економічної безпеки у великій мірі залежить від інтелекту та професіоналізму кадрів, які працюють на підприємстві.

Негативні впливи на цю складову справляють:

- * звільнення провідних висококваліфікованих працівників, що призводить до ослаблення інтелектуального потенціалу;
- * зниження питомої ваги інженерно-технічних працівників і науковців у загальній кількості працюючих;
- * зниження винахідницької та раціоналізаторської активності;
- * зниження освітнього рівня працівників.

За інтелектуальну складову економічної безпеки на підприємстві відповідають кадрова служба і особисто головний інженер.

3. *Кадрова складова*. Склад кадрів безпосередньо впливає на рівень економічної безпеки на підприємстві. Негативні впливи на кадрову складову спричиняють:

- відтік кадрів;
- плинність кадрів;
- фізичне старіння кадрів, їх знань, кваліфікацій;

- низька кваліфікація кадрів;
- праця за сумісництвом, що пов'язана з низькою віддачею працівника і можливим виходом конфіденційної інформації за межі підприємства.

За цю складову економічної безпеки повинна відповідати кадрова служба підприємства.

4. *Технологічна складова* полягає у ступені відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найкращим світовим аналогам по оптимізації витрат. До негативних впливів на цю складову відносять:

- * дії, спрямовані на підлив технологічного потенціалу підприємства;
- * порушення технологічної дисципліни;
- * моральне старіння технологій, які використовуються.

За цю складову економічної безпеки повинна відповідати технологічна служба, а саме здійснювати контроль за технологічною дисципліною, удосконалювати існуючі і розробляти нові ефективні технології.

5. *Правова складова* полягає в усебічному правовому забезпеченні діяльності підприємства, дотриманні чинного законодавства.

Правову небезпеку становлять:

- * недостатня правова захищеність інтересів підприємства в договірній та іншій діловій документації;
- * низька кваліфікація працівників юридичної служби відповідного суб'єкта господарювання та помилки у підборі персоналу цієї служби;
- * порушення юридичних прав підприємства і його працівників;
- * навмисне чи ненавмисне розголошення комерційно важливих відомостей;
- * порушення норм патентного права.

Протидією цим негативним впливам повинна займатися юридична і патентно-ліцензійна служба, а саме здійснювати правове забезпечення діяльності підприємства, юридичне опрацювання договірної документації, ведення судових і арбітражних розглядів, правове навчання персоналу, контроль порушень норм патентного права тощо.

6. *Інформаційна складова* полягає у здійсненні ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення господарської діяльності підприємства.

Належні служби підприємства виконують певні функції, які в сукупності характеризують процес створення та захисту інформаційної складової економічної безпеки.

До таких належать:

- * збирання всіх видів інформації, що має відношення до діяльності того чи іншого суб'єкта господарювання;
- * аналіз одержуваної інформації з обов'язковим дотриманням загальноприйнятих принципів і методів;
- * прогнозування тенденцій розвитку науково-технологічних, економічних і політичних процесів;
- * оцінка рівня економічної безпеки за всіма складовими та в цілому, розробка рекомендацій для підвищення цього рівня на конкретному суб'єкті господарювання;
- * інші види діяльності з розробки інформаційної складової економічної безпеки.

На підприємство постійно надходять потоки інформації, що розрізняються за джерелами їхнього формування. Заведено виокремлювати:

- відкриту офіційну інформацію;
- вірогідну нетаємну інформацію, одержану через неформальні контакти працівників фірми з носіями такої інформації.

7. *Екологічна складова* полягає в дотриманні діючих екологічних норм, мінімізації втрат від забруднення навколишнього середовища.

Індикаторами екологічної складової економічної безпеки є, з одного боку, нормативи гранично допустимої концентрації шкідливих речовин, установлені національним законодавством, а з іншого — аналіз ефективності заходів для забезпечення такої екологічної складової.

8. *Силова складова* полягає в забезпеченні фізичної безпеки працівників фірми (перш за все керівників) і збереженні її майна.

До основних негативних впливів, що характеризують цю складову належать:

фізичні і моральні фактори, спрямовані на конкретних осіб (особливо на керівництво та провідних спеціалістів) з метою заподіяти шкоду їх здоров'ю та репутації, що становить загрозу нормальній діяльності їх підприємства.

Негативні впливи, що завдають шкоди майну підприємства, несуть загрозу зниження вартості його активів і втрати економічної незалежності (дезінформація, знищення інформації).

Причинами цих негативних явищ є:

- * нездатність підприємств-конкурентів досягти переваг коректними методами ринкового характеру, тобто за рахунок підвищення якості власної продукції, зниження поточних витрат на виробництво (діяльність), удосконалення маркетингових досліджень ринку тощо;

- * кримінальні мотиви одержання злочинними юридичними (фізичними) особами доходів через шантаж, шахрайство або крадіжки;

- * некомерційні мотиви посягань на життя та здоров'я керівників і працівників підприємства (організації), а також на майно фірми.

Протидією цим негативним впливам повинна займатися служба охорони. Її обов'язок – забезпечувати фізичний захист керівництва підприємства, організовувати пропускний режим, здійснювати охорону приміщень, ліній зв'язку й устаткування.

До *позавиробничих складових* економічної безпеки належать:

1. *Ринкова складова.*

Ця складова економічної безпеки характеризує ступінь відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім, які генеруються ринковим середовищем. Про ослаблення ринкової безпеки свідчать:

- * зменшення частки ринку, яку займає підприємство;

- * ослаблення конкурентних позицій і спроможності протидіяти конкурентному тиску;

- * зниження адаптаційних можливостей підприємства до змін ситуації на ринку, відставання від вимог ринку і т. д.

За названу складову безпеки на підприємстві повинна відповідати служба маркетингу.

2. *Інтерфейсна складова.* Характеризує надійність взаємодії з економічними контрагентами. Економічній безпеці підприємства становлять загрозу можливі непередбачені зміни умов взаємодії (навіть до розриву відносин) з економічними контрагентами: постачальниками, торговими і збутовими посередниками, інвесторами, споживачами і т. д.

Відповідальність за дану складову безпеки несе також служба маркетингу.

Вже лише з огляду структури економічної безпеки підприємств за окремими функціональними складовими можна запропонувати наступні кроки на шляху зміцнення економічної безпеки українських підприємств:

1) у рамках технологічної безпеки - закриття низькорентабельних і збиткових підприємств; зміна системи оплати праці наукових кадрів; створення нових організаційно-виробничих структур; використання лізингу; активна участь у міжнародних виставках, семінарах; у рамках ресурсної безпеки - удосконалення системи розрахунків; підвищення продуктивності праці.

2) у рамках фінансової безпеки - застосування принципу дотримання критичних термінів кредитування; створення інформаційного центру, щоб постійно мати зведення про борги підприємства і перекрити канали витоку інформації; використання нових форм партнерських зв'язків;

3) у рамках соціальної безпеки - наближення рівня оплати праці до показників розвинутих країн, притягнення робітників до управлінських функцій; підвищення кваліфікації робітників; зацікавленість адміністрації підприємства в працевлаштуванні безробітних; розвиток соціальної інфраструктури підприємства; підвищення матеріальної відповідальності робітників за результати своєї праці.

3. Показники оцінки економічної безпеки підприємства

Важливою передумовою охорони *фінансової складової* економічної безпеки є планування (включаючи й бюджетне) комплексу необхідних заходів та оперативна реалізація запланованих дій у процесі здійснення тим чи іншим суб'єктом господарювання фінансово-економічної діяльності.

Ступінь фінансової безпеки характеризують такі показники:

$\pm A_n$ – надлишок чи нестача власних обігових коштів, необхідних для формування запасів і покриття витрат, пов'язаних з господарською діяльністю підприємства;

$\pm A_i$ – надлишок чи нестача власних обігових коштів, а також середньо- та довгострокових позик;

$\pm A_f$ – надлишок чи нестача загальної величини обігових коштів.

Вони розраховуються за формулами:

$$\pm A_n = A_n - Z \quad (1)$$

$$\pm \hat{A}_i = (\hat{A}_{\bar{n}} + \hat{E}_i) - Z \quad (2)$$

$$\pm \hat{A}_i = \hat{A}_{\bar{n}} = \hat{E}_i + \hat{E}_t \quad (3)$$

де E_c – сума власних обігових коштів;

K_m – величина середньо- та довгострокових позик;

K_t – короткострокові кредити та позики.

Залежно від значень оцінюваних показників виділяють п'ять областей фінансової стійкості:

- 1) *абсолютна фінансова стійкість і абсолютна безпека*, коли підприємству досить власних джерел формування запасів та покриття витрат.

$$\pm E_c \geq 0, \pm E_m \geq 0, \pm E_n \geq 0 \quad (4)$$

- 2) *нормальна фінансова стійкість і нормальний рівень безпеки*, коли підприємство практично обходиться власними джерелами формування запасів і покриття витрат

$$\pm E_c \approx 0, \pm E_m \approx 0, \pm E_n \approx 0 \quad (5)$$

- 3) *нестійка фінансова стійкість і нестабільний рівень фінансової безпеки*, коли підприємству недостатньо власних обігових коштів, нестача яких компенсується середньо- та довгостроковими позиками.

$$\pm E_c < 0, \pm E_m \geq 0, \pm E_n \geq 0 \quad (6)$$

- 4) *критичний фінансовий стан і критичний рівень фінансової безпеки*, коли підприємству недостатньо власних обігових коштів, і воно залучає короткострокові кредити (окрім середньо- та довгострокових позик).

$$\pm E_c < 0, \pm E_m < 0, \pm E_n \geq 0 \quad (7)$$

- 5) *кризовий фінансовий стан і кризовий рівень фінансової безпеки*, коли підприємству недостатньо ні власних, ні позикових коштів, і воно перебуває на стадії банкрутства.

$$\pm E_c < 0, \pm E_m < 0, \pm E_n < 0 \quad (8)$$

Охорона інтелектуальної та кадрової складових економічної безпеки охоплює взаємопов'язані і водночас самостійні напрями діяльності того чи іншого суб'єкта господарювання:

– перший – спрямованість на роботу з персоналом фірми та підвищення ефективності діяльності всіх категорій персоналу;

– другий – націленість на збереження і розвиток інтелектуального потенціалу та на поповнення знань і професійного досвіду працівників підприємства.

На першій стадії процесу охорони цих складових економічної безпеки здійснюється оцінка загроз негативних дій і можливої шкоди від таких дій. З-поміж основних негативних впливів на економічну безпеку підприємства виокремлюють недостатню кваліфікацію працівників тих чи тих структурних підрозділів, їхнє небажання або нездатність приносити максимальну користь своїй фірмі. Це може бути зумовлене низьким рівнем управління персоналом, браком коштів на оплату праці окремих категорій персоналу підприємства чи нераціональним їх витрачанням.

Рівень інтелектуальної складової економічної безпеки може бути визначений таким чином. Розраховують значення таких показників:

– *плинність працівників високої кваліфікації*, розраховується як відношення кількості працівників, що звільнилися до їх загальної кількості.

– *питома вага інженерно-технічних працівників і науковців*, розраховується як відношення їх кількості до всієї кількості;

– *показник освітнього рівня*, визначається як відношення кількості осіб, що мають вищу освіту до загальної кількості працюючих.

Процес охорони технологічної складової економічної безпеки, як правило, передбачає здійснення кількох послідовних етапів. Перший етап охоплює аналіз ринку технологій стосовно виробництва продукції, аналогічної профілю даного підприємства чи організації проєктувальника.

Другий етап — це аналіз конкретних технологічних процесів і пошук внутрішніх резервів поліпшення використовуваних технологій.

На третьому етапі здійснюється:

а) аналіз товарних ринків за профілем продукції, що виготовляється підприємством, та ринків товарів-замінників;

б) оцінка перспектив розвитку ринків продукції підприємства;

в) прогнозування можливої специфіки необхідних технологічних процесів для випуску конкурентноспроможних товарів.

Четвертий етап присвячується переважно розробці технологічної стратегії розвитку підприємства.

На п'ятому етапі оперативно реалізуються плани технологічного розвитку підприємства в процесі здійснення ним виробничо – господарської діяльності.

Шостий етап є завершальним, на якому аналізуються результати практичної реалізації заходів щодо охорони техніко-технологічної складової економічної безпеки на підставі спеціальної карти розрахунків ефективності таких заходів.

Технологічний потенціал та технологічну безпеку підприємства характеризують наступні показники:

- рівень прогресивності технологій, що розраховується як відношення кількості використовуваних прогресивних сучасних технологій до загальної їх кількості.
- рівень прогресивної продукції, що розраховується як відношення кількості найменувань вироблених нових прогресивних видів продукції до загальної їх кількості.
- рівень технологічного потенціалу, що розраховується як частка технічних і технологічних рішень на рівні винаходів у загальній кількості нових рішень, використовуваних у виробничому процесі.

Загальний процес охорони *правової складової* економічної безпеки здійснюється за типовою схемою, яка охоплює такі елементи (дії) організаційно-економічного спрямування:

- аналіз загроз негативних впливів;
- оцінка поточного рівня забезпечення;
- планування комплексу заходів, спрямованих на підвищення цього рівня;
- здійснення ресурсного планування;
- планування роботи відповідних функціональних підрозділів підприємства;
- оперативна реалізація запропонованого комплексу заходів щодо організації належного рівня безпеки.

Для оцінки рівня правової безпеки розраховують коефіцієнт співвідношення втрат підприємства внаслідок порушення трудових норм до загального розміру відвернених юридичною службою втрат. Якщо втрат немає, то підприємство характеризується абсолютною правовою безпекою.

Якщо втрати становлять:

- 25-50% - нестабільний стан;
- 50-75% - критичний стан;
- 75-100% - кризовий стан.

Оперативна реалізація заходів з розробки та охорони інформаційної складової економічної безпеки здійснюється послідовним виконанням певного комплексу робіт, а саме:

1. збирання різних видів необхідної інформації;
2. обробка та систематизація одержаної інформації;
3. аналіз одержаної інформації;
4. захист інформаційного середовища підприємства, що традиційно охоплює:

• заходи для захисту суб'єкта господарювання від промислового шпionaжу з боку конкурентів або інших юридичних і фізичних осіб;

• технічний захист приміщень, транспорту, кореспонденції, переговорів, різної документації від несанкціонованого доступу заінтересованих юридичних і фізичних осіб до закритої інформації;

• збирання інформації про потенційних ініціаторів промислового шпionaжу та проведення необхідних запобіжних дій з метою припинення таких спроб.

5. зовнішня інформаційна діяльність.

Рівень *інформаційної складової* економічної безпеки визначається використанням неповної, неточної і суперечливої інформації в процесі приймання управлінських рішень.

Як показники рівня інформаційної безпеки розраховуються такі коефіцієнти:

– коефіцієнт повноти інформації ($K_{пл}$), який розраховується як відношення обсягу інформації, що є в розпорядженні особи, яка приймає рішення, до обсягу інформації, необхідної для прийняття цього рішення.

– коефіцієнт точності інформації ($K_{м}$), що розраховується як відношення обсягу релевантної (достовірної) інформації до загального обсягу наявної інформації;

– коефіцієнт суперечливої інформації ($K_{пр}$), що обчислюється як відношення кількості незалежних свідчень на користь ухвалення рішення до загальної кількості незалежних свідчень у сумарному обсязі релевантної інформації.

Рівень інформаційної безпеки може бути визначений на основі значень добутку цих коефіцієнтів.

$$K_u = K_{пл} * K_m * K_{пр}. \quad (10)$$

Розрізняють 3 ступені інформаційної безпеки:

$K_u \geq 0,7$ – рівень інформаційної безпеки високий;

$0,3 \leq K_u < 0,7$ – рівень інформаційної безпеки середній;

$K_u < 0,3$ – рівень інформаційної безпеки низький.

Проблему охорони *екологічної безпеки* суспільства від суб'єктів господарювання, що здійснюють виробничо-комерційну діяльність, можна вирішити тільки через розробку і ретельне дотримання національних (міжнародних) норм мінімально допустимого вмісту шкідливих речовин, які потрапляють у навколишнє середовище, а також дотримання екологічних параметрів продукції, що виготовляється.

Рівень екологічної безпеки підприємства може бути визначений як середнє рівнів окремих його факторів: пошкодження ландшафту, енергетичне забруднення середовища, утворення смітників відходів виробництва, забруднення водного і повітряного середовища.

Для цього спочатку розраховують середній рівень деструктивного впливу за окремими складовими:

$$Y_{д.в.} = \frac{1}{5} \left(k_{\bar{e}} \frac{S_{\bar{e}}}{S} + k_{\bar{y}} \frac{S_{\bar{y}}}{S} + k_{\bar{n}\bar{a}} \frac{S_{\bar{n}\bar{a}}}{S} + k_{\bar{a}\bar{a}} \frac{Z_{\bar{a}\bar{a}}}{Z_{\bar{r}\bar{d}\bar{a}\bar{a}}} + k_{\bar{a}\bar{c}} \frac{Z_{\bar{a}\bar{c}}}{Z_{\bar{r}\bar{d}\bar{a}\bar{c}}} \right), \quad (9)$$

де S – площа території, яка використовується підприємством;

$S_{л}$ – площа пошкоджень ландшафту;

S_3 – площа енергетично забрудненої території;

$S_{св}$ – площа, зайнята під смітники;

$Z_{вд}$ – фактична концентрація забруднюючих речовин у воді;

$Z_{пр.вд}$ – гранична концентрація забруднюючих речовин у воді;

$Z_{пр.вз}$ – гранична концентрація забруднюючих речовин у повітрі;

k – коефіцієнт, що враховує ступінь пошкодження ландшафту ($k_{\bar{e}}$), інтенсивність енергетичного забруднення ($k_{\bar{y}}$), небезпеку речовин у відходах ($k_{\bar{n}\bar{a}}$), у воді ($k_{\bar{a}\bar{a}}$), у повітрі ($k_{\bar{a}\bar{c}}$).

Залежно від величини обчислюваної величини розрізняють:

- абсолютну екологічну безпеку ($Y_{д.в.} = 0$);
- нормальну екологічну безпеку ($Y_{д.в.} \leq 0,25$);
- нестабільний екологічний стан ($0,25 < Y_{д.в.} \leq 0,50$);
- критичний рівень екологічної безпеки ($0,50 < Y_{д.в.} \leq 0,75$);
- екологічна криза ($Y_{д.в.} > 0,75$).

Розглянемо принципову схему організації *силової складової* економічної безпеки. Аналіз загроз негативних впливів за силовою складовою економічної безпеки відповідно до причин їхнього виникнення включає:

1. Аналіз рівня організації силової складової економічної безпеки за напрямками, ресурсами, виконавцями, взаємодією та ефективністю витрат
2. Прогнозування можливих негативних впливів та очікуваної шкоди від них;
3. Розробку рекомендованого комплексу заходів для запобігання можливим негативним впливам;

4. Планування бюджету на використання рекомендованого комплексу заходів і розрахунок очікуваної ефективності від його реалізації

5. Планування підбору і спеціального навчання відповідного персоналу

6. Оперативне планування реалізації пропонованих заходів за ресурсами та виконавцями.

Рівень силової складової економічної безпеки підприємства може бути визначений на основі оцінки імовірності реалізації загроз для цілісності майна та фізичної безпеки працівників підприємства. Визначення рівня силової складової економічної безпеки може бути розраховане на підставі таблиці 1.

Таблиця 1

До визначення рівня силової складової економічної безпеки

Рівень безпеки	Умови			
	$P \leq 0,0001$ $P_t \approx P_z$	$P \leq 0,001$ $V_d < P_t \leq U$	$P \leq 0,01$ $P_{ch} < P_t \leq V_d$	$P \leq 0,1$ $P_t \leq P_{ch}$
Високий	$0,0001 < P \leq 0,001$ $P_t \approx P_z$	$0,001 < P \leq 0,01$ $V_d < P_t \leq U$	$0,01 < P \leq 0,1$ $P_{ch} < P_t \leq V_d$	$0,1 < P \leq 0,2$ $P_t \leq P_{ch}$
Середній	$P > 0,001$ $P_t \approx P_z$	$P > 0,01$ $V_d < P_t \leq U$	$P > 0,1$ $P_{ch} < P_t \leq V_d$	$P > 0,2$ $P_t \leq P_{ch}$
Низький				

P – імовірність витрат,

P_t – величина можливих втрат;

P_z – власні засоби підприємства;

V – виторг від реалізації продукції;

V_d – валовий дохід;

P_{ch} – чистий прибуток.

4. Висновки

В статті наведений склад економічної безпеки підприємства і розглянута система показників оцінки економічної безпеки. Аналіз і оцінка рівнів складових економічної безпеки є основою для розроблення комплексу заходів, спрямованих на протидію загрозам, та підвищення рівня економічної безпеки підприємства і відповідно розширення його адаптаційних можливостей до змін умов господарської діяльності, створення умов стабільного функціонування і розвитку.

Література

1. Барановський О. Визначення показників економічної безпеки // Економіка. Фінанси. Право. – 1999. - №8. – С.14-16.
2. Горячева К. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. // Економіст. Ukrainian journal. – 2003. – С. 65-67.
3. Єщенко О. Сучасна економіка. – 2004. – С. 172-176.
4. Мочерный С., Плотников А. Экономическая безопасность в контексте государственного суверенитета Украины // Экономика Украины. – 1998. – С. 4-12.

УДК 656.13.072.001.5

УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ М. КРЕМЕНЧУК

Левковець П.Р., доктор технічних наук

Мороз М.М., кандидат технічних наук

Мороз О.В.

Постановка проблеми. Однією з найбільш важливих галузей обслуговування міського населення є пасажирський транспорт, рівень розвитку якого набуває все більшого значення. Громадський пасажирський транспорт є найважливішою складовою життєдіяльності міста, основною задачею якого є своєчасне, якісне та повне задоволення потреб в перевезеннях пасажирів [1].

Не досить чітка організація транспортного процесу з перевезень населення призводить до збільшення часу поїздки пасажирів, погіршення умов поїздки, підвищення вартості проїзду, порушення правил безпеки руху. Тому для покращення перевізного процесу міського пасажирського